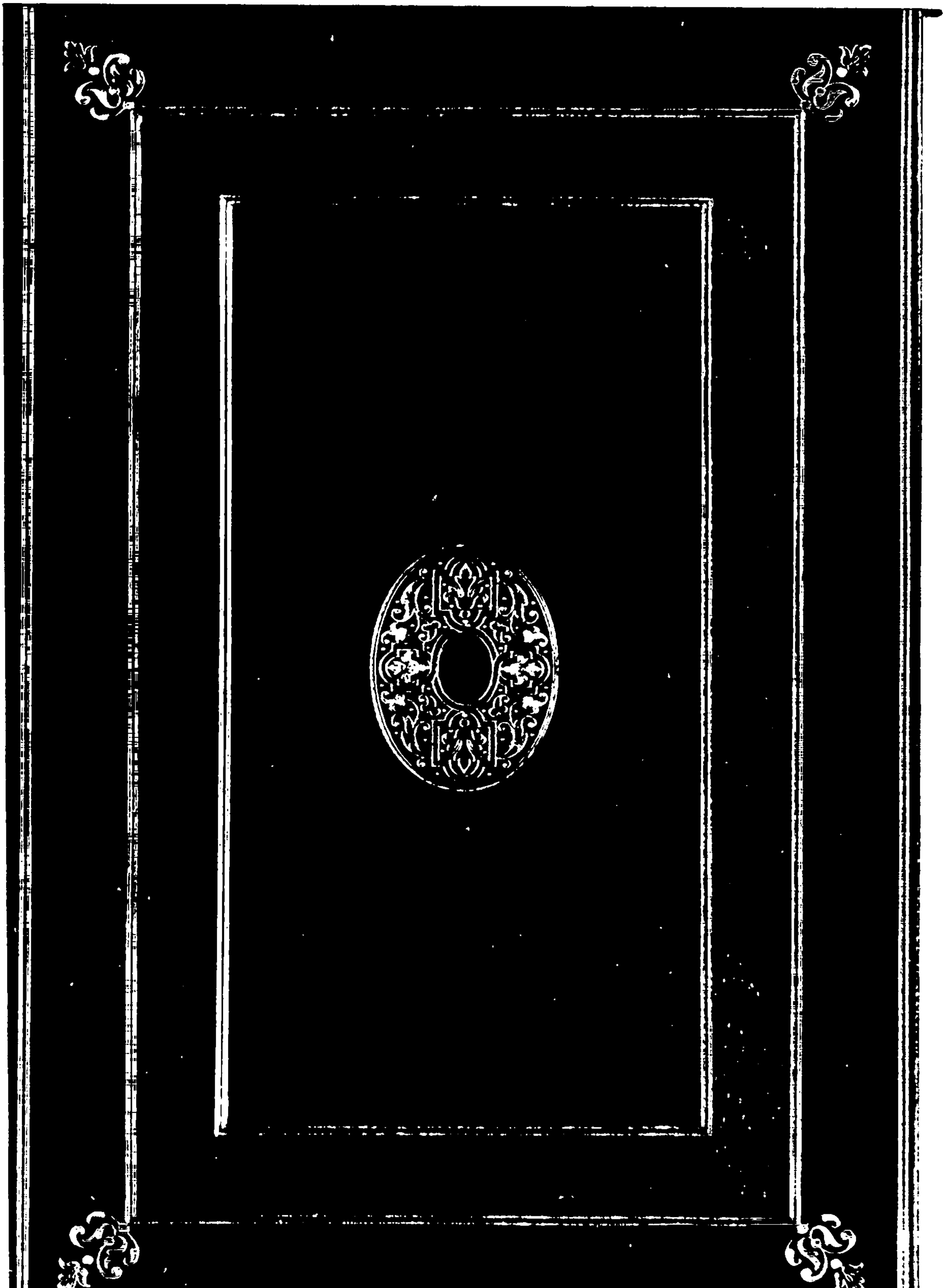

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

4700. **Vespuce**. De Ora antartica per regem Portugallie pridem inventa. (A la fin : Impressum Argentine per Mathiam Hupfuff M v° v (1505), pet. in-4, goth. fig. mar. r. comp. dorés et à fr. dent. int. tr. dor. (Lortic) 175 fr.

Réimpression en fac-simile faite pour Tross en 1872 et tirée seulement à dix exemplaires, tous sur peau de vélin

BIBLIOTHÈQUE DU PRINCE ROLAND BONAPARTE

H 53

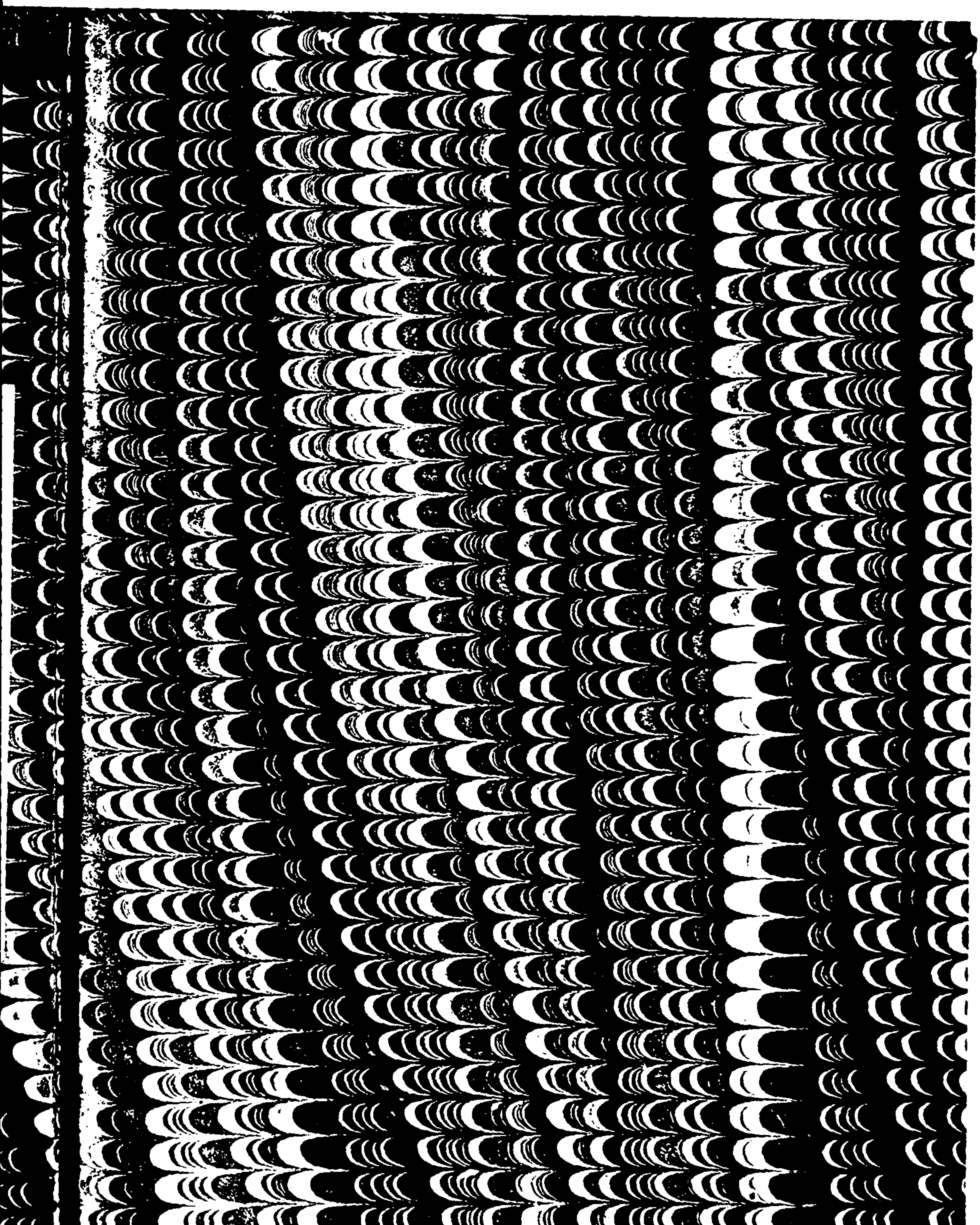

RELIEUR
DOREUR
PARIS

69

Delin.
24 Décembre 1894.
157.50

Réserve in 8° H 53

De ora antarctica per regem Portugallie pridem inuenta.

¶ M. Ringmannus Phileſius V. Jacobo Bruno ſuo Achati S.p.d.

Cecinit in Eneide Virgilius noſter extra ſydera iacere tellurē extra anni ſoliſq; vias: vbi celifer atlas axem hūero torquet ſtellis ardētibꝰ aptum. Quam rem ſi quis forte miratus fuit hactenus: deſinet certe identidem facere. vbi leget attentius que Albericus veſputius magni vir ingenij nec minoris experientie de populo Auſtrum verſus ſub Antarctico quaſi polo degente primus non falſo prodidit. Gentem eſſe ait (vt ex ipſo intelliges) nudā proſus: et que ſuoꝝ hoſtium trucidatoꝝ nō ſolū (vt Carmanni Indie ppls) capita regi offert. ſed ipſis quidē interfectis inimicis cupidiſſime ſolet veſci. Libellū ipſum Alberici caſu nobis per oblatum pellegimus in tranſcurſu. et ſingla ferme ad Ptolomeum (cuius tabulas vt noſti non verſamus nunc indiligenter) comparauimꝰ. Subindeq; de inuenta nuper illa orbis ora breue quidem. ſed nō minus coſmographicū luſimus poematulum q̄ poeticum. Id tibi mi Iacobe tanq̄ alteri Egoni mittimus legendum vnacum libello: vt me tui non eſſe immemorē cognoſcas. Vale curſim Argentine ex ſcholis nr̄is kal. Auguſti Anno M.D.V.

¶ De terra ſub cardine Antarctico per regem Portugallie pridem inuenta. M. Ringmanni Phileſij Carmen.

Rura papyriferus qua irrorat pinguia Nilus
  Et faciunt Lune ſtagna profunda niues,
Ad dextram montes ſunt. Iua, Danchis, quoq; Maſcha
  Illorum Ethiopes inferiora tenent
Aphrica conſurgit quibus e regionibus aura
  Afflans cum Lybico feruida regna notho
Ex aliis populo Vulturnus parte calenti
  Indica veloci per freta calle venit
Subiacet hic aequo noctis Taprobana circo
  Baſſaq; Praſodo cernitur ipſa ſalo
Ethiopes extra terra eſt Baſſamq; marinam
  Non nota e tabulis o ptolomee tuis
Cornigeri Zenith cui fertur tropicus hirci
  Huic multe comes eſt eiaculator aque
At procul Antarcto tellus ſub cardine quedam eſt
  Tellus/quam recolit nuda caterua virum
Hanc/quem clara tenet nunc Portugallia regem:
  Inuenit miſſa per vada claſſe maris
Et quid plura: ſitum gentis moreſq; reperte
  Ille hic perparua mole libellus habet
Candide, ſincero capias hunc pectore lector
  Et lege non naſo Rhinocerontis.   Vale.

Albericus veſputius Laurentio pe‑
tri de medicis ſalutē plurimā dicit.

Superioribus diebꝫ ſatis ample tibi ſcripſi de
reditu meo ab nouis illꝰ regionibꝫ: q̄s et claſſe ꝛ
impēſis. et mādato illiꝰ ſereniſſimi Portugal
lie regis ꝑqueſiuimꝰ ꝛ inuenimus quaſqꝫ no/
uum mundū appellare licet. Qn̄ apd̄ maiores
noſtros nulla de ipſis fuerit habita cognitio. ꝛ
audientibꝫ oībus ſit nouiſſima res. Etenī hec
opinionē noſtroꝝ antiquoꝝ excedit: cum illo/
rū maior pars dicat vltra lineaꝫ equinoctialē
et verſus meridiē nō eſſe ꝯtinentē. ſꝫ mare tm̄ qd̄ atlanticū vocauere
et ſi q̄ earū ꝯtinentē ibi eſſe affirmauerūt/ eā eē terrā habitabilē mltis
rōnibꝫ negauerūt. Sꝫ hanc eoꝝ opinionē eſſe falſam/ et veritati oīno
cōtrariā hec mea vltima nauigatio declarauit: cū in partibꝫ illis me
ridianis ꝯtinentē inuenerim frequētioribꝫ populis ꝛ animalibꝫ habi
tatam/ q̄ꝫ noſtram Europam/ ſeu Aſiam vel Africam. et inſuper ae
rem magis temperatū et amenum/ q̄ꝫ in quauis alia regione a no/
bis cognita: prout inferius intelliges. vbi ſuccincte tantū rerum ca
pita ſcribemus. et res digniores annotatione et memoria/ que a me
vel viſe vel audite in hoc nouo mundo fuere: vt infra patebit.

Proſpero curſu q̄rtadecima men

ſis Maij Milleſimoquingenteſimoprimo receſſimus ab Olyſupo
mandante p̄fato rege cū tribus nauibꝫ ad inq̄rendas nouas regio/
nes verſus auſtrū Viginti menſibꝫ ꝯtinenter ad meridiē nauigātes
abeundo terras ꝑluſtrando/ et redeundo. Cuius nauigationis ordo
talis eſt. Nauigatio noſtra fuit ꝑ inſulas fortunatas ſic olim dictas
nunc aūt appellant̄ inſule magne Canarie/ que ſunt in tertio clima/
te: ꝛ in confinibꝫ habitati occidentꝭ. Inde ꝑ oceanū/ totū littus afri/
cum: et partem ethiopici ꝑcurrimꝰ vſqꝫ ad promontoriū ethiopū/ ſic
a Ptolomeo dictū: qd̄ nunc a nr̄is appellat̄ Caput viride. ꝛ ab ethio
picis Beſeghice. et regio illa Mandinga gradibꝫ .14. intra torridā
zonam a linea equinoctiali verſus ſeptemtrionē/ q̄ a nigris gentibꝫ ꝛ
populꝭ habitat̄. Ibi reſumptꝭ viribꝫ/ ꝛ neceſſarijs noſtre nauigationi
extulimus anchoras/ ꝛ expādimꝰ vela ventis. et noſtꝝ iter ꝑ vaſtiſſi/
mū oceanū dirigentes v̄ſus Antarticū parumper ꝑ occidentē infle/
ximus per ventum/ qui Aphricus dicit̄. et a die q̄ receſſimus a dicto

promontorio duum mēnſiū: et trium dierū ſpacio nauigauimus an
teq̄ vlla terra nobis appareret. In ea aūt mari vaſtitate quid paſſi
fuerimus/q̄ naufragi pericula: ꝛ q̄ corꝑis incōmoda ſuſtinuerimus:
q̄toq3 anxietatib9 animi laborauimus. exiſtimatiōi eoꝝ relinq̄. qui
multaꝝ rerū experientia optime norūt/q̄d ſit incerta q̄rere. et que an
ſi ſint ignrantes inueſtigare. ꝛ vt vno vbo vniuerſa ꝯſtringā ſcies qꝫ ex
dieb9 ſexagintaſeptē quib9 nauigauim9 ꝯtinuos. quadragintaq̄ttuor
habuimus cū pluuia/tonitruis ꝛ coruſcationib9. ita obſcuros vt ne
q3 ſolem in die: neq3 ſerenū celum in nocte nūq̄ videremus. Quo fa
ctum eſt vt tātus in nob inceſſerit timor: qꝫ pene iam oēm vite ſpem
abiecerām9 In his aūt tot tantiſq3 ꝓcell' maris: ꝛ celi placuit altiſſio
nobis corā monſtrare ꝯtinentē. ꝛ nouas regiones/ignotūq3 mūduꝫ/
Quib9 viſis tanto perfuſi fuim9 gaudio/q̄ntū quiſq3 cogitare poteſt.
ſolere his accidere. q' ex varijs calamitatib9 ꝛ aduerſa fortuna ſalutē
conſecuti ſunt. Die autem ſeptima Auguſti milleſimo quingēteſimo
in ipſaꝝ regionū littorib9 ſubmiſimus anchoras: g̃ras agentes deo
noſtro ſolenni ſupplicatiōe. atq3 vm9 miſſe cantu cū celebritate. Ibi
eam terrā cognouimus nō inſulā. ſed ꝯtinentē eſſe. quia ꝛ longiſſimis
ꝓducit littorib9 nō ambientib9 eam. ꝛ infinitꝫ habitatorib9 repleta ē.
Nam in ea innūeras gentes ꝛ populos ꝛ oīm ſilueſtriū aīaliū gn̄a:
que in noſtris regionib9 reperiunt. Inuenim9 ꝛ multa alia a nobis
nunq̄ viſa/de quib9 ſingulis longū eſſet referre. Multa nob dei cle/
mentia circūfulſit: q̄n illis regionib9 applicuim9. nam ligna defece/
rant ꝛ aqua. paucisq3 dieb9 in mari vitam ꝓferre poteram9. Ipſi bo
nor ꝛ gl̄ia ꝛ gratiarumactio.

Conſilium cepimus nauigandi

ſcdm huius cōtinentis littus verſus orientē. nunq̄ illius aſpectu ui
relicturi. M9 oraq3 illud tamdiu ꝑcurrimus qꝫ ꝑuenim9 ad vnū angu
lum: vbi littus verſurā faciebat ad meridiē. ꝛ ab eo loco vbi primuꝫ
terram attigim9 vſq3 ad hūc angulū fuerūt circa trecente leuce in hu
ius nauigatiōis ſpacio pluries deſcendim9 in terrā/ꝛ amicabilr cū
ea gente ꝯuerſati ſum9/vt infra audies. Oblitus fuerā tibi ſcribere
qꝫ a ꝓmontorio Capitis viridis vſq3 ad ꝓncipiū illi9 ꝯtinentiꝫ ſūt cir
ca ſeptingente leuce: q̄uis exiſtimē nos nauigaſſe pluſq̄ mille octin
gentas partim ignrantia locoꝝ ꝛ naucleri: ꝑtim tempeſtatib9 ꝛ ventiꝫ
impedientib9 noſtꝝ rectū iter/et impellentib9 ad freq̄ntes verſutias.
Nō ſi ad me ſocij animū non adiecaſſent. cui nota erat coſmog̃phia
nullus erat nauclerus ſeu dux nauigatiōis. qui ad q̄ngentas leucas
noſceret vbi eſſemus. Eramus eīm vagi ꝛ errantes. ꝛ inſtrumēta tan
tūmodo altitudinū corpoꝝ celeſtiū nob ad amuſſim veritatē oſten/
derunt ꝛ hi fuere. Quadrās et aſtrolabiū: vt oēs cognouere. Hinc

deinceps me multo ſunt honore pſecuti. Oſtendi eñ eis qȝ ſine co/
gnitiõe maris carte nauigãdi diſciplina magiſ calebam q̃ oẽs Nau/
cleri totius orbis. Nam hi nullã hñt noticiã niſi eoꝝ locoꝝ q̃ ſepe na
uigauerũt. Ubi aũt dictus angulꝰ terre mõſtrauit nob verſurã litto
ris ad meridiẽ cõuenimꝰ illud pter nauigare. ⁊ iuquirere qd in illis
regionibꝰ eſſet. Nauigauimꝰ aũt ſcðm littus circa ſexcentas leucas
et ſepe deſcendimus in terram: ⁊ colloquebamur ⁊ cõuerſabamur cũ
earum regionũ colonis et ab eis fraterne recipiebamur. ⁊ ſecũ q̃nq;
morabamur q̃ndecim vel viginti dies cõtinuos amicabilr̃ et hoſpi/
tabiliter. vt inferius intelliges. Noue iſtius ↄtinentis pars eſt in tor
rida zona vltra lineam equinoctialẽ verſus polum Antarcticũ. naȝ
eius principiũ incipit in octauo grdu vltra ipſaȝ lineã eq̃nocti alem.
Scðm huiꝰ littus tãdiu nauigauimꝰ, q pretergreſſo capricorni tro/
pico inuenimꝰ polũ Antarcticũ cũ illo eoꝝ orizonte altiorẽ quinq̃/
ginta grdibꝰ. Fuimuſq; ppe ipſiꝰ Antarctici circulũ ad grdꝰ decẽ et ſe/
ptem ſemis. ⁊ qd ibi viderim ⁊ cognouerim de natura illaꝝ gẽtiũ. deq;
eaꝝ moribꝰ et tractabilitate. de fertibilitate terre. de ſalubritate aeris
de diſpoſitiõe celi, corporibuſq; celeſtibꝰ. ⁊ maxie de ſtell' fixis octaue
ſphere nũq̃ a maioribꝰ nr̃is viſis: aut ptractatis incepis narrabo.

PRimum igitur quo ad gentes
Tantam in illis regionibꝰ gentis multitudinẽ inuenimꝰ.
quantã nemo dinũerare poterat (vt legit' in Apocalipſi)
gentem deo mitẽ atq; tractabilem. Omnes vtriuſq; ſexus incedunt
nudi. nullã corpis partẽ operientes: ⁊ vti ex ventre mr̃is pdeũt. ſic
vſq; ad mortẽ vadũt. Corpora eñ hñt magna q̃drata, bñ diſpoſita
ac pportionata. ⁊ colore declinãtia ad rubedinẽ. Qð eis accidere pu
to. quia nudi incedẽtes tingant' a ſole. Habent ⁊ comã amplam ⁊ ni
gram. Sũt in inceſſu ⁊ ludis agiles ⁊ liberales. atq; venuſta facie.
quã tamẽ ipſimet ſibi deſtruũt. Perforant eñ ſibi genas ⁊ labra et
nares ⁊ aures. Neq; credas foramia illa eſſe parua, aut q vnum tm̃
habeant. Uidi eñ nõnullos hñtes in ſola facie ſeptẽ foramia. quoꝝ
quodlibet capax erat vniꝰ pruni. obturãt ſibi hec foramina cum pe/
tris ceruleis, marmoreis, criſtallinis, ⁊ ex alabaſtro pulcherrimis. et
cum oſſibꝰ candidiſſimis, ⁊ alijs rebus artificioſe elaboratis ſm eoꝝ
vſus. Quod ſi videres rem tã inſolitã ⁊ monſtro ſimilẽ. hominẽ ſcȝ
habentẽ in genis ſiue maxillis ſolum. et in labris ſeptem petras. qua
rum nõnulle ſunt longitudis palmi ſemis. nõ ſine admiratiõe eſſes.
Sepe etenĩ conſideraui et iudicaui ſeptem tales petras eſſe ponder[

vnciarum ſexdecim/preter quod in ſinglis auribꝰ trino foramine ꝑ/
foratis tenent alias petras pendentes in annulis.⁊ hic mos ſolꝰ eſt
virorum. Nam mulieres nō ꝑforant ſibi faciem/ſed aures tm̄.

Alius mos eſt apud eos ſatis enormis/⁊ preter omnē humanam
crudelitatē. Nam mulieres coꝝ cū ſint libidinoſe/faciūt intumeſcere
maritoꝝ inguina in tātā craſſitudinē/ vt deformia videāt̄ ⁊ turpia:
et hꝯ quodā eaꝝ artificio/et mordicatiōe q̄rundā animaliū venenoſo
rum. Et huius rei cauſa multi coꝝ amittūt inguina que illis ob de/
fectum cure fraceſcunt/⁊ reſtant eunuchi. Non habent pannos neqꝫ
laneos/neqꝫ lineos/neqꝫ bombicinos quia nec eis indigent. nec ha/
bent bona propria/ſed omnia cōmunia ſunt. viuunt ſimul ſine rege.
ſine imperio. et vnuſquiſqꝫ ſibiipſi dominus eſt. Tot vxores du/
cunt quot volunt. et filius coit cū matre. et frater cum ſorore. ⁊ pmꝰ
cum prima. ⁊ obuius cū ſibi obuia. Quotiens volunt matrimonia
dirimunt.⁊ in his nullū ſeruant ordinē. Preterea nullū habent tem/
plum et nullā tenēt legem. neqꝫ ſunt ydolatre. Quid vltra dicam? vi
uunt ſm naturā. ⁊ epicuri potius dici poſſunt q̄ ſtoici. Non ſunt int̄
eos mercatores neqꝫ cōmercia rerū. Populi inter ſe bella gerūt ſine
arte ſine ordine. Seniores ſuos quibuſdā contionibus iuuenes fle/
ctunt ad id qđ volunt/et ad bella incēdunt/in quibꝰ crudeliter ſe mu
tuo interficiunt. et q̄s ex bello captiuos ducunt nō coꝝ vite ſed ſui
victus cauſa occidendos ſeruant. nam alij alios/et victores victos
comedūt. ⁊ int̄ carnes hūanas eſt eis cōmunis in cibis. Huiꝰ au
tem rei certior ſis. quia iam viſum eſt patrē comediſſe filios ⁊ vxorē
et ego hoīem noui quē ⁊ allocutus ſum/q̄ plus q̄ ex trecentis huma
nis corporibꝰ ediſſe vulgabat̄. Et item ſteti viginti ſeptem diebus in
vrbe q̄dam. vbi vidi per domos humanā carnē ſalſam/contignatio/
nibus ſuſpenſam. vti apud nos moris eſt lardū ſuſpendere ⁊ carnē
ſuillam. Plus dico. ipſi admirant̄ cur nos nō comedimꝰ inimicos
noſtros/⁊ eoꝝ carne nō vtimur in cibis/quā dicunt eſſe ſaporoſiſſi/
mam. Eorum arma ſunt arcus et ſagitte. et quādo properant ad bel
la nullam(ſui tutandi gratia)corporis partē operiūt/adeo ſunt et in hꝯ
beſtijs ſimiles. Nos q̄ntū potuimus conati ſumus eis diſſuadere/⁊
ab his prauis moribꝰ dimouere. qui ⁊ ſe eos dimiſſuros nob̄ pmiſe
runt. Mulieres(vt dixi)et ſi nude incedant ⁊ libidinoſiſſime ſint. ea
rum tamen corpa habent ſatis formoſa ⁊ munda. neqꝫ tam turpes
ſunt/q̄ntū quis forſan exiſtimare poſſet. quia(quoniā carnoſe ſunt)
minus apparet earum turpitudo. que ſcꝫ p maiori pte a bona corpo
rature qualitate operta eſt. Mirum nob̄ viſum eſt ꝙ inter eas nulla
videbat̄ q̄ haberet vbera cadua. ⁊ q̄ parturierāt vteri forma ⁊ cōtra
ctura nihil diſtinguebant̄ a v̄ginibꝰ. et in reliq̄s corpoꝝ partibꝰ ſimi
lia videbant̄. que ꝓpter honeſtatē conſulto pretereo. Quando ſe ebri/

ſtianis iungere poterant:nimia libidine pulſe.omnē pudiciciā ꝯtami
nabāt. Uiuūt annis centū quinqꝫginta/ꝛ raro egrotāt. ꝛ ſi quā aduer
ſam valitudinē incurrūt/ſeipſos cum quibuſdā herbaꝝ radicibꝫ ſanāt.
Hec ſūt q̄ notabiliora apd̄ illos cognoui. Aer ibi valde tēperat⁹ ꝛ
bonus.et vt ex relatiōe illoꝝ cogſcere potui. nūqꝫ ibi peſtis aut egro
tatio aliqua/que a corrupto prodeat aere.ꝛ niſi morte violēta moriā
tur/longa vita viuūt.credo quia ibi ſemꝑ perflant venti auſtrales/ꝛ
maxime quē nos Eurum vocamus:/qui tal' eſt illis/q̄lis nobis eſt
aquilo.Sunt ſtudioſi piſcature:ꝛ illud mare piſcoſum eſt.ꝛ omī ge/
nere piſciū copioſum.Non ſunt piſcatores.puta quia cū ibi ſint mul
ta aīalīū ſiluestriū gn̄a:et maxīe leonū ꝛ vrſoꝝ ꝛ innūerabiliū ſerpēti
um . aliarumqꝫ horridarū/atqꝫ deformiū beſtiaꝝ/ꝛ etiā cū ibi lōge
lateqꝫ pateant ſilue.et immēſe magnitudinis arbores: non audent
nudi/a tqꝫ ſine tegminibꝫ:et armis tantis ſe diſcriminibꝫ exponere.

Regionū illaruꝫ terra valde fertil'

eſt et amena:multiſqꝫ collibus ꝛ montibꝫ/ꝛ infinitis vallibꝫ/atqꝫ maxi
mis flumibꝫ abūdans. ꝛ ſalubribꝫ fontibꝫ irrigua.ꝛ latiſſimis ſiluis
et denſis vixqꝫ penetrabilibꝫ omniqꝫ feraꝝ gn̄e plenis copioſa.Arbo
res maxime ibi ſine cultore ꝓueniūt.Quaꝝ multe fruct⁹ faciunt gu
ſtui delectabiles .et hūanis corꝑibꝫ vtiles.nōnulle ꝓo contra.ꝛ nulli
fructus ibi his nr̄is ſunt ſimiles.Gignunt̄ ꝛ ibi innūerabila genera
herbarū ꝛ radicū ex q̄bꝫ panē ꝯficiūt ꝛ optima pulmētaria. Habēt
et m̄lta ſemia his nr̄is oīno diſſilīa. Nulla ibi metalloꝝ gn̄a habent̄
preter auri:cui⁹ regiones ille exūberant.licꝫ nihil ex eo nobiſcū attu/
lerim⁹ in hac ꝑma nr̄a nauigatiōe. Id nob̄ noiā fecere incole q̄ affir/
mabāt in mediterraneis magnā eē auricopiā.ꝛ nihil ab eis extimia/
ri/vl' in ꝑcio haberi. Abūdāt margarit⁹/vt alias tibi ſcripſi. Si ſin/
gula q̄ ibi ſunt cōmemorarer.et de numeroſis aīaliū generibꝫ eorūqꝫ
multitudine ſcribere vellē/res eēt oīno ꝓlixa ꝛ immēſa.Et certe cre/
do q̄ Plinius noſter milleſimā ꝑtem nō attigerit generis pſitacoꝝ.reli
quarū auium/necnō ꝛ animaliū que in hiſdem regionibꝫ ſunt/cum
tanta facierū atqꝫ coloꝝ diuerſitate.qd̄ ꝯſumare picture artifex Po
licletus in pingendis illis deficeret.Omnes arbores ibi ſunt odora
te:et ſingule ex ſe gūmi vel oleum vl' liquorē aliquē emittunt.Quo
rum ꝓprietates ſi nobis note eſſent nō dubito q̄n hūanis corporibꝫ
ſaluti forent.Quarum ſitus(vt dixi)eſt ad meridiem in tanta aeris
temperie.q̄ ibi neqꝫ hyemes gelide neqꝫ eſtates feruide vnq̄ꝫ habētur.
Celum et aera maxīa parte anni ſerena ſūt.ꝛ craſſis vaporibꝫ inania
Pluuie ibi minutim decidūt/ꝛ tribus vel q̄tuor horis durant/atqꝫ
ad inſtar nimbi euaneſcūt.Celum ſpecioſiſſimis ſignis ꝛ figuris orna

tum eſt. in quo annotaui ſtellas circiter viginti tante claritatis quāte aliqñ vidimꝰ Venerē et Iouem. Harū et motus et circuitiones conſi deraui earūq́ peripherias et diametros geometricis methodis di/ menſus fui. eaſq́ maiori magnitudis eſſe deꝑhendi. Vidi in eo celo tres canopos. duos quidē claros. tertiū obſcurū. Polus antarticꝰ nō eſt cū Vrſa maiore et minore. vt hic noſter videt articus. nec ſub eum ꝯſpicit aliq̄ clara ſtella. et ex his que circū eum breuiore circuitu ferunt īīres. ſunt hñtes Trigoni Orthogoni Schema. quarū dimi/ dia peripherie diametꝰ gdus habet nouem ſemis. Cum his orienti bus a leua conſpicit vnus Canopus albus eximie magnitudinis. que cum ad mediū celum ꝑueniunt hanc habent figuram.

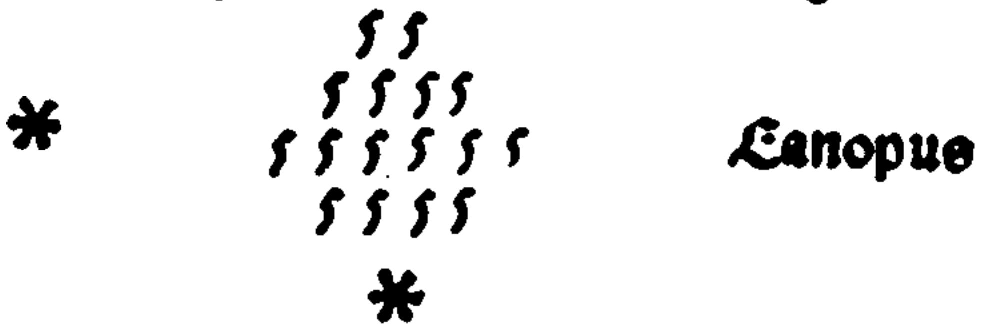

Poſt has veniūt alie due/quaꝝ dimidia peripherie diametrus gradus habet duodecī n ſemis. et cū eis ꝯſpicit alius Canopꝰ albus. His ſuccedunt alie ſex ſtelle formoſiſſime et clariſſime int om nes alias octaue ſphere/que in firmamenti ſuperficie dimidiam hñt peripherie diametrū graduū triginta duoꝝ cum his peruolat vnus canopus niger immenſe magnitudis cōſpiciunt in via lactea. et hu iuſmodi figuram habent quando ſunt in meridionali linea.

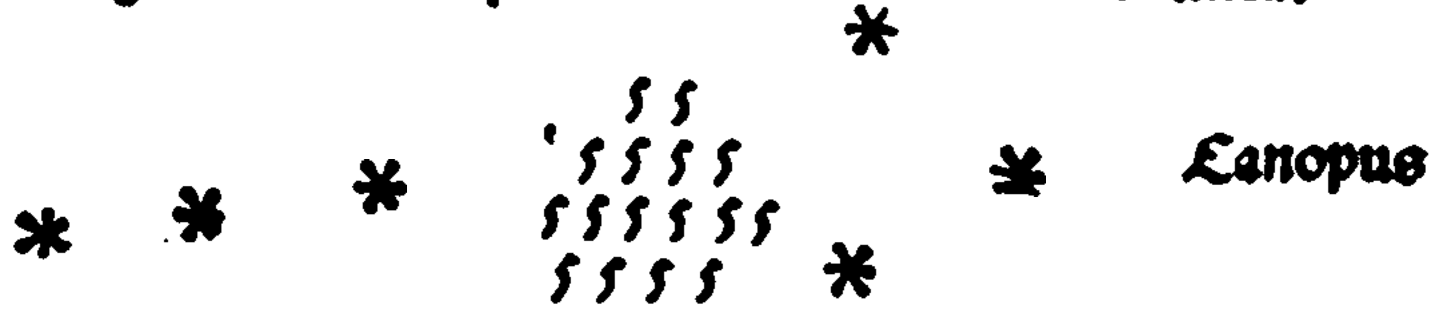

Multas alias ſtellas pulcherrimas cognoui. quarū motus di/ ligenter annotaui. et pulcherrime in quodaꝫ meo libello gra/ phice deſcripſi in hac mea nauigatiōe. Hunc aūt in ꝑſentiarū tenet hic Sereniſſimꝰ Rex/quē mihi reſtiturū ſpero. in illo emiſpherio vi di res philoſophoꝝ rōnibꝫ nō ꝯſentientes. Jris alba circa mediā no/ ctem his viſa eſt nō ſolum a me/ſed etiā ab omibꝫ nautiſ. Similr plu ries nouam lunam vidimus eo die quo ſoli coniūgebatur ſinigulis noctibus in illa celi parte diſcurrunt innumeri vapores et ardentes faces. Dixi pauloante in illo emiſpherio: quod tamē proprie loquen/ do non eſt ad plenuꝫ hemiſpheriū in reſpectu noſtri. quia tamē acce/ dit ad huiuſmodi formam/ſic illud appellari licuit.

Igitur vt dixi ab Olyſippo. vnde digreſſi ſumus: qđ ab linea equinoctiali diſtat gdib⁹ triginta noue ſemis nauigauimus vltra lineā eqnoctialē p qnqginta gdus. qui ſimul iuncti efficiūt grad⁹ circiter nonaginta: q̄ ſūma cū quartā partē obtineat ſummi circuli ſm verā menſure rōnē ab antiqs nob̄ traditam. manifeſtū eſt nos nauigaſſe quartā mūdi partē. Et hac ratiōe nos Olyſippum habitātes circa lineā equinoctialē gradu trigeſimo nono ſemis in latitudine ſeptētrionali ſum⁹ ad illos qui gdu qnqueſimo habitāt vltrā eandē lineā in meridionali latitudie angulariē grad⁹ qnqz in linea trāſuerſali: et vt clari⁹ intelligas: Perpēdicularis linea/ quā dū recti ſtam⁹ a puncto celi imminēte vertici nr̄o depēdet in caput noſtꝝ: illis depēdet in lat⁹ ⁊ in coſtas. Quo fit vt nos ſim⁹ in linea recta: ipſi vero in linea tranſuerſa. et ſpecies fiat trianguli orthogoni. cuius vicem linee tenem⁹ cathete. ipſi aūt Baſis et hipotenuſa a nr̄o ad illoꝝ ꝑtendit verticē: vt in figura patꝫ. Et hec de Coſmographia dicta ſufficiant.

Hec fuerūt notabiliora que viderim in hac mea vltima nauigatione quā appello diē tertiū. Nam alij duo dies fuerūt due alie nauigatiōes q̄s ex mādato Sereniſſimi hiſpaniaꝝ Regis feci verſus occidentē. in qbꝫ ānotaui mirāda ab illo ſublimi oīm creatore deo nr̄o ꝑfecta reꝝ notabiliū Diarium feci. vt ſi qn̄ mihi ociū dabit̄ poſſim omnia hec ſingularia/ atqꝫ mirabilia colligere. et vel Geographie: vel Coſmographie librū ꝯſcribere: vt mei recordatio apd̄ poſteros viuat. ⁊ oīpotentis dei cognoſcat̄ tā imēſum artificiū in parte pꝛiſcis ignotū. nob̄ aūt cognitū. Oro itaqꝫ clemētiſſimū deum/ vt mihi dies vite ꝓroget: vt cū ſua bona gr̄a/ atqꝫ aīe ſalute hui⁹ mee vo ūtatis optimā diſpoſitionē ꝑficere poſſim. Alios duos dies in ſanctuarijs meis ſeruo: ⁊ reſtituente mihi hoc ſereniſſimo Rege diem tertiū patriā ⁊ quietē repetere conabor. vbi ⁊ cū peritis ꝯferre: ⁊ ab amicis id opus ꝑficiendum confortari/ et adiuuari valeam.

A te veniā poſco Si nō vltimā hanc meam nauigationē ſeu poti⁹ vltimū diē tibi nō tranſmiſi: vti poſtremis meis lr̄is tibi pollicit⁹ fuerā. Cauſam noſti qm̄ necdū ab h̄ ſereniſſimo rege Archatipū habere potui. Mecū cogito adhuc efficere q̄rtū diem/ ⁊ h̄ ꝑtracto: ⁊ iā mihi duaꝝ nauiū cū ſuis armamētis ꝓmiſſio fcā eſt: vt ad ꝑqrendas nouas regiōes ꝓſus meridiē a latere orientis me accingā p ventū qui Africus dr̄. In quo die multa cogito efficere in dei laudē. ⁊ hui⁹ regni vtilitatē ⁊ ſenectutis mee honorem. et nihil aliud expecto niſi huius ſereniſſimi Regis conſenſum. Deus id ꝑmittat/ quod melius eſt. quid fiet intelliges

EX Italica in Latinam linguā iocundus interprēs hanc epſtam vertit. vt latini omnes intelligant ꝙ multa miranda indies reperiant/et eorum cōprimatur audacia. qui Celum et maieſtatē ſcrutari: ⁊ plus ſape ꝙ liceat ſape volunt. qñ a tanto tempore quo mundus cepit ignota ſit vaſtitas terre. et que contineātur in eo.

Laus Deo.

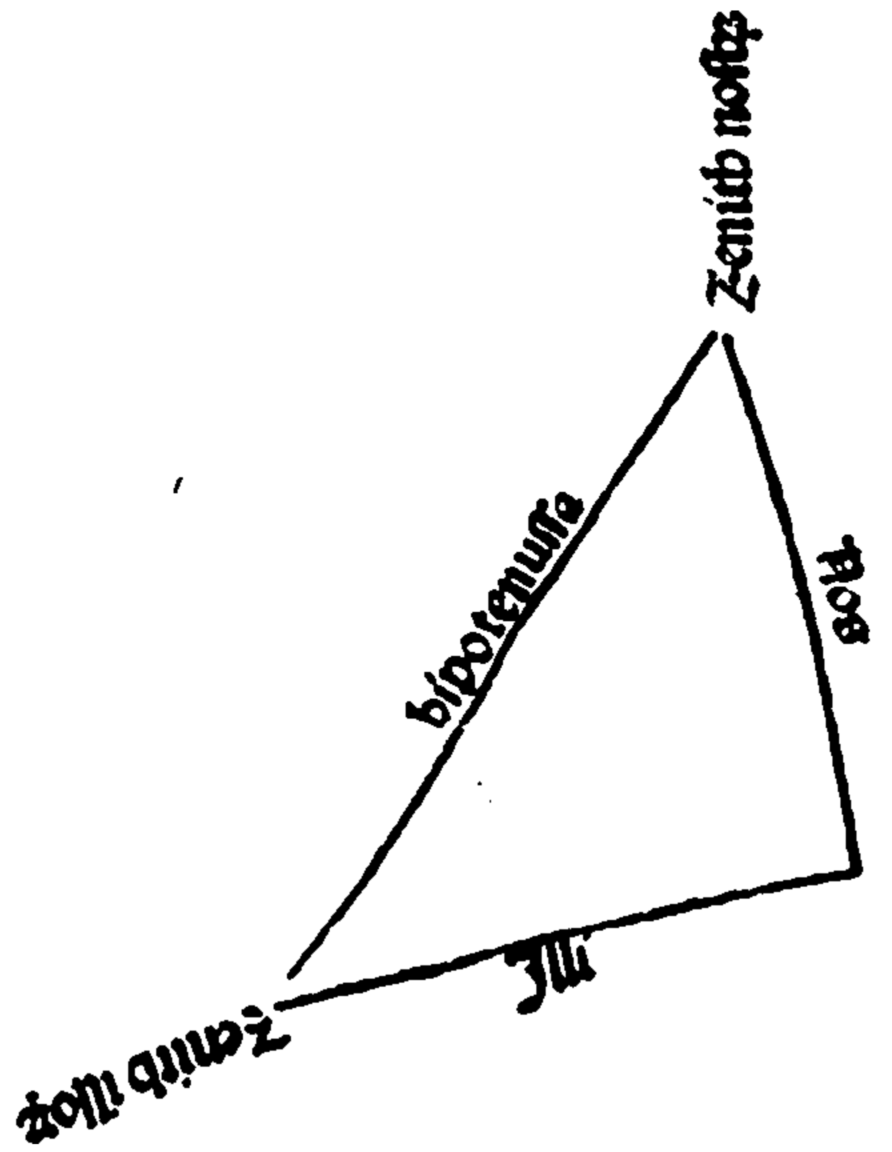

Et ego Johānes michaelis clericus

Wibergenſis dioceſ: publicus ſacra aucte Aplica notariꝰ: pñs; ⁊ pſonaliter fui Rhome in palacio ſctiſſimi dñi noſtri Julij pape. ij. in cōſiſtorio publico: Dum et qñ oratores regis Portugallie fecerint prefato ſanctiſſimo dño Julio obedientiā. et inter cetera/de ⁊ ſup iſta terra/vt premittit/nouiter inuenta: quod pñti meo cyrographo pteſtor.

Impreſſum Argentine per Mathiam hupfuff. M. v^{c}. v.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

2129